

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

De Ivstitia Et Ivre ceterisq[ue] Virtutibus Cardinalibus

Lessius, Leonardus

Antverpiæ, 1632

Dvb. 1. Quid sit votum.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72459](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72459)

non obligarentur. Sicut enim qui ex errore, quo putat se debere, vel metu iniusto aliquid promittit, non tenetur: ita etiam qui ex simili causa in aliquam consuetudinem aliquid soluendi est inductus. Hoc tamen intellige, nisi accedat prescriptio, qua parochus vel ministri Ecclesie ius recipiendi & exigendi tales oblationes vel pensiones tempore iure definito bona fide possederint ac vsuceperint. Possessio enim bona fide con-

tinuata, talis iuris parit prescriptionem: continuatur autem per talem consuetudinem. Quantum autem temporis requiratur ad eiusmodi iuris prescriptionem aduersus laicos, quam potest. Puto sufficere decennium; sicut in prescriptio- ne immobilium aduersus presentes. De quo vide supra cap. 6. dubit. 8. Accedit quod consue- tudo prescribatur decennio, ut ibidem cap. 14. ostentum est.

Prescri-
ptio.

CAPVT XL.

De Voto.

Habet Dubit. 20.

DUBITATIO PRIMAE

Quid sit Votum.

D. Thomas q. 88. art. 1.

RESPONDEO, Votum esse promissio- nem Deo factam; votum enim est aliquid Deo sancte promittere; ut constat ex Auctoribus Latinis; unde votum est promissio ipsa. Aliquando votum accipitur pro desiderare; & votum pro desiderio; id enim cuius causa vouemus, valde desideramus; sed primario significat Deo aliquid promittere. Itaque omne votum est promissio quaedam; non tamen contra; nam promissio, quae fit homini, non dicitur votum; sed ea tantum quae Deo.

uertat quid agar, quale onus capeffat, quibus vinculis se constringat. Vnde si quis ex subito animi motu vel consuetudine, lingua mentem praerente, voueat, non obligatur; sicut qui simili impetu malum alicui imprecantur, non peccant mortifere. Idem dicendum si solum semiplene aduertat.

Vouens in-
deliberate.

Dices, Cum imperfecta seu semiplena animad- uersione potest quis contrahere peccatum veniale: ergo etiam obligationem, quae sub veniali astringat; videtur enim par ratio.

Imperfecta
attentio.

Respondeo, Esse magnam hac in re disparita- tem inter peccatum, & vinculum promissionis: promissio enim non inducit vinculum, (vel si inducit, facile eliditur) quando vi vel fraude extorquetur: at haec non excusant peccatum. Deinde promissio debet esse directe volita & acceptata: ad peccatum sufficit voluntarium indirectum & interpretatum. Denique peccatum contrahitur sola negligentia in debito vti potentiarium, cum re oblata non satis attendimus animum; imo interdum sola omissione: at haec non sufficiunt ad vinculum promissionis; sed requiritur actus positius & directus.

Simili modo, ad opus meritorium non sufficit imperfecta attentio: nam bonum debet esse directe volitum, & quia tale; malum vero minime. Deinde modus iste operandi est imperfectus, & ex peccato proueniens; unde per se potius vituperationem quam laudem meretur: nam homo tenetur perfecte attendere qualis res sit, priusquam illam acceptet, ne aliquando contingat illum decipi. Verum plenior horum tractatio pertinet ad 1. 2.

Itaque etsi ad violandam obligationem voti sufficiat imperfecta consideratio, non tamen ad vinculum voti inuehendum.

Imperfecta consideratio hoc loco censetur, cum solum confuse & tenuiter aduersus quid agas, alteri rei intentus; ita ut res non offerat se qualis est, nec absolute ut grauis. Vnde si antequam plenius eam introspicias, promittas, mirum non est te non obligari; quia videris quasi per ignorantiam promississe, cum rem promissam formaliter non apprehenderis; nec aliquid occurrerit, quod te ad hoc satis excitauerit. unde postea aduertens plenius, miraris te promississe, & ita iam reuocas.

Quinque
requisita
ad valida
promissio-
nem.

1. Delibe-
rata.

An in mo-
mento.

1. Ut promissio sit valida, quinque requiruntur. Primo, Ut sit deliberata. Secundo, Ut libera. Tercio, Ut fiat cum intentione se obligandi. Quarto, Ut sit de re grata promissario. Quinto, Ut promissor possit se obligare.

2. Primo, debet esse deliberata, non quod opus sit longamentis agitatione, ut quidam volunt; sed quia requiritur perfecta quaedam animaduersionio eius quod agis: perfecta inquam quae talis sit, ut in materia praua sufficiat ad peccandum mortifere & in bona ad merendam salutem; ut commu- niter tradunt DD. Siluester v. Votum, 2. num. 13. Caietanus qu. 88. art. 1. Sotus lib. 7. de Iustitia. qu. 1. art. 2. Nauarr. cap. 12. num. 26 & alij. Ratio est, quia ea consideratio, quae satis est ad obligandos nos diabolo, eiusque seruituti dedicandos, merito sufficiens censeri debet ad obligandos Deo. haec breuissimo tempore fieri potest; & ut quidam volunt, in momento; quod etsi locum habere possit in Angelis, credo tamen vix fieri posse in mortalibus: quia vno momento rem non satis considerare possumus, ut eam liberè eligamus vel refutemus; unde ordinariè aliquod tempus requiritur, etsi breuissimum.

Nec refert etiam paulo post poeniteat: id enim non est signum defuisse sufficientem deliberationem, ut vult Angelus v. Votum 1. nu. 6. Quia mutatis circumstantiis facile hominem poenitet, etiam eorum quae maturè deliberatione fecit. Quam multi contrahunt matrimonium, aut in- eunt contractus, quos statim poenitet?

3. Ratio cur requiratur perfecta animaduersionio, est, quia promissio est lex quaedam & onus, quod sibi quis iponte imponit: nemo autem censetur sibi aliquod onus velle assumere; nisi plenè ad-

5
2. Spontanea. Secundò, Debet esse *spontanea*, id est, non metu vel dolo iniuste extorta. verùm de hoc fufius dubit. 2. & 3.

6
3. Cum intentione se obligandi. Tertio, Requiritur vt fiat *cum intentione se obligandi*. actus enim agentium ex intentione, non operantur vltra intentionem; cum ab ea omnem suam vim habeant. sicut enim lex non habet vim, nisi iuxta intentionem legislatoris; ita nec votum aliãve promissio (quæ est veluti lex quãdã, quam quis sibi imponit) vim habet, nisi iuxta intentionem promittentis. & sicut potestas Superioris non inducit obligationem subdito, nisi applicetur à voluntate, ad eam mediante præcepto causandam; sic ius, quod quis in seipsum habet, non infert obligationem mediante promissione, nisi quis intendat eam inferre. Vnde nec amplius, nec aliter, nec diutius quàm intendit. Non tamen est necesse vt formaliter hoc intendat; sufficit vt implicite, vt dum sciens & volens vouet: & in dubio semper præsumitur intentio; quia hæc formæ promissoria naturaliter & ex vtu omnium genium est coniuncta.

Intendens vouere, non tamen se obligare. Sententia Soti. Petes Primò, Quid si quis intendat vouere, tamen interius nolit se obligare, tenebitur voto? Sotus lib. 7. q. 1. art. 2. putat teneri. Ratio est, quia obligatio oritur ex voto, sicut effectus necessarius à sua causa: ergo posito voto, nequit impediri.

Sed contrarium est longè probabilius: tenet Nauart. cap. 12. num. 27. Siluest. v. Metus, q. 8. & v. Pactum, n. 4. Angelus v. Votum 1. quaest. 7. Glossa in cap. Literaturam. 3. de voto & voti redempt. Richardus in 4. d. 38. qu. 3. circa tertium principale. Probat Primò, Quia quando actui apponitur aliqua conditio vel clausula, quæ est contra substantiam actus, ille actus est irritus. sicut si quis dicat se vendere vel donare rem; ita tamen vt nolit eam à se alienare: si contrahat matrimonium, ita vt nolit obligari ad reddendum debitum. at hæc apponitur talis clausula voto, saltem tacite, & ipso animo: ergo votum est irritum. Secundò, Qui vouet cum expressa intentione se non obligandi, reuera non intendit vouere, sed fingere & simulare votum externa specie verborum: dicendo enim, *voueo, promitto*, mentitur; quia contra mentem loquitur; cum mens interius contradicat. Quòd si putet se posse vouere absque obligatione, fallitur; quia quid nomine voti significetur, non intelligit. vnde nec talis actus inducet obligationem; cum procedat ex errore circa substantiam actus: & actus agentium non operentur vltra intentionem eorum.

Verum votum parit obligationem, non fictum. Ad argumentum Soti Respondeo, Obligationem nasci ex voto, si sit verum votum: at non est verum votum, sed simulatio voti, si mens interius nolit se obligare: ista enim interior voluntas est contra substantiam voti.

Dices, Hoc ipso, quo quis sciens naturam voti vult vouere, implicite vult se obligare.

Respond. Primò, Id verum esse si verè velit vouere: at is, qui habet animum non se obligandi, non vult verè vouere, sed simulat se vouere.

Respond. Secundo, Id verum esse, quando animus interius obligationi non contradicit. secus quando expressè contradicit: non enim potest centeri implicita voluntas se obligandi; vbi adest expressa voluntas resistens obligationi.

7 Petes Secundò, Quid si vouens intendat quidem vouere, non tamen implere votum? Qui-

dam viri docti putant etiam in hoc casu non teneri voto. Probat Primò, quia D. Thomas art. 1. dicit, *Ad votum tria ex necessitate requiruntur, de liberatio, propositum voluntatis, & promissio*. loquitur autem de proposito non tantum se obligandi, vt quidam volunt, sed de proposito exequendi: quia dicit *promissionem sequi ex proposito faciendi*. Secundò; Promittere non solum est se obligare, sed etiam significare se facturum quod promittitur: ergo qui habet animum non faciendi, non verè, sed fictè promittit; ac proinde non obligatur. Tertio, Si quis promitteret, & adderet se non habere animum implendi, videretur potius alteri illudere quàm promittere; ergo idem censendum si mente id ipsum addat.

Quid si non intendat implere. Quotumdam sententia. Sed contraria sententia est communis Doctorum, Soti, Caietani, Nauarr. Probat Primò, Qui iurat se aliquid daturum, tenetur, etiam si dum iurat non habeat animum dandi: ergo similiter qui promittit, tenetur, etiam si dum promitteret, non haberet animum implendi promissum. Consequentia patet, quia in iuramento promissorio non minus significas te habere animum implendi, quàm in impliciti promissione: ergo si defectus illius animi, & mendacium in tali iuramento commissum non tollit vim iuramenti, non tollit etiam vim promissionis. Secundò, Quando Superior aliquid præcipit, significat se velle vt ista res fiat, & tamen contingit interdum vt nolit illam executioni mandari; nec ob id, præceptum carebit vi obligandi: ergo potèst quis etiam sibi ipsi imponere aliquam obligationem ad aliquid faciendum; etiam si careat animo exequendi. Tertio, Possum aliquid alteri validè donare vel vendere absq; animo tradendi: cur non possum etiam validè promittere? Quarto, Denique multi sunt fortassis in quibusdam Ordinibus, præsertim militaribus, qui profitentur castitatem vel paupertatem absque proposito eam seruandi: quis tamen audeat dicere tales coram Deo non altringi suo voto? Quintò, Probat allata ratione; quia sicut de ratione promissionis non est vt præstetur ipsa res, sed solum vt detur aliquod ius remotum ad illam; ita neque de ratione ipsius est, vt habeas animum rem promissam præstandi, sed solum vt habeas animum conferendi ius aliquod ad illam exigendam, & ad obligationem aliquam tibi imponendam.

Ad Primum Respond. Illa tria requiri vt promissio legitimo modo, & absque peccato fiat. Ad ratio- nes.

Ad Secundum, In promissione duo significantur. Primò, Quod te ipsum obliges, ac proinde quòd habeas animum te obligandi. Secundò, Quòd sis facturus, & habeas animum faciendi. Prior significatio pertinet ad essentiam promissionis. Vnde vt promissio sit vera, debet quoque hæc significatio esse vera. Altera non pertinet ad rationem promissionis, vnde etiam si vera non sit, non ideo promissio erit nulla.

Ad Tertium, Qui suæ promissioni adderet se non habere animum implendi, putaretur non ferriò, sed ioco promittere, nec velle obligari. alioquin si constaret illum ferriò voluisse se obligare, posset cogi ad implendum quod promissit.

Ex suprascripta tertia conditione sequitur Primò, Eum, qui aliquid vouit, si post votum aliquid se aperiat quod antè latebat, vel quid noui eueniat, quòd ille suo voto prudentum iudicio

8
Conscia-
ria duo.

cio

cio non videtur voluisse comprehendere, ad illud non teneri. Ita docet Sotus lib. 7. quæst. 2. art. 1. ad 3. ex D. Thoma, Nauarrus cap. 12. numer. 50. Lopez cap. 45. Fumus v. Religio, num. 9. v. g. vouisti peregrinationem, & interea via sunt redditæ infestæ latronibus; vouisti ingressum alperæ Religionis, & interuenit morbus, cum quo, medicorum iudicio, non poteris perferre; quibus euentis suspenditur executio. sed de hoc plura dubitatione secunda.

Votum non obligat ultra intentionem voluntatis.
 Sequitur Secundò, Nullum votum obligare ultra expressam vel tacitam intentionem vouentis. Vnde qui professus est in Religione, vbi non seruebantur nisi essentialia, non intendens se ultra receptam consuetudinem asserere, non obligatur ad arctiora, vt docet Fumus, Nauarrus, & Lopez supra, & Siluest. ex Panormitan. Religio 3. qu. 12. quod limita, Nisi fortè illa sint necessaria ad seruanda substantialia. talis tamen si nollet accedente reformatione duriora illa admittere, cogere alud Monasterium, vel etiam aliam Religionem ingredi; quia propter tales non debet impediri reformatio.

4. Vt res sit grata.
 Quarta conditio est, Vt res promissa sit grata promissario: promittere enim cupiam quod ei displicet, non est promittere, sed minari.

5. Vt possit se obligare.
 Quinta est, Vt promissor possit se obligare: quidam enim per leges non possunt se promissione aut voto obligare, vel saltem non ita validè quia possit in irritum reuocari. Sed de his infra.

DUBITATIO II.

Vtrum votum cui error causam dedit, sit validum.

9 **V**ideri possit votum ex errore profectum, numquam esse validum. Primò, quia deest consensus; qui enim errat, non videtur consentire. L. Nihil consensui. 116. 7. de regulis Iuris. Secundò, quia DD. passim docent, votum non obligare ultra intentionem vouentis: ac proinde non obstringere in euentu, quem vouens excepisset, si cum voueret, ei occurrisset; sicut in generali concessione non veniunt ea, quæ quis verisimiliter in specie non esset concessurus. regul. 81. de reg. Iuris, in 6. Tertio, Votum est promissio liberalis: ergo debet omnino esse libera: ac proinde nullo modo proficisci ex errore: nam ea ex parte caret libertate.

Pro solutione notandum est, errorem posse esse vel circa aliquid extrinsecum & accidentarium rei promissæ, vt si res putetur facilior, iucundior, commodior, &c. vel circa aliquid pertinens aliquo modo ad rei substantiam. Nunc

10 Error circa extrinsecum.
 Dico Primò, Si error sit solum circa aliquid accidentarium, non tollit obligationem voti, quamuis sine illo errore non voluisses vouere. Colligitur ex dictis cap. 17. dub. 5. vbi ostensum est, errorem circa extrinsecum, iure naturæ non violare contractum. Idem docet Caietan. v. Votum. §. Ex parte, in fine. Sotus lib. 7. de Iustitia qu. 1. ar. 2. ad 1. argumentum. Nauarr. in Summa cap. 12. num. 39. & alij passim. Confit. Quia si talis error tolleret obligationem, sequerentur grauissima incommoda, vt rectè docet Caietan. loco citato. plerique enim contractus humani possent

dissolui; & pleraque professiones in irritum reuocari, plurima enim supetueniunt, vel latent, quæ si ab initio cognita fuissent, nolissent homines contrahere, aut vouere; & ita nihil in contractibus aut statibus hominum esset firmum aut stabile. Sufficit igitur ad obligationem notitia eorum quæ rei vel actui sunt intrinsecæ, & aliquo modo ad substantiam pertinent; nisi lege positua in quibusdam aliter statuatur.

Dico Secundò, Si error sit circa substantiam voti, aut aliquo modo in substantiam redundet, sitque causa vouendi, irritum reddit votum. Est communis sententia DD. Censetur autem esse circa substantiam multis modis. Primò, Si sit circa partem notabilem rei promissæ: vt si voueas peregrinationem Lauretanam, putans illam esse 10. dierum; cum sit 20. non enim intendis nisi dimidiam operis partem. Secus si error sit circa partem, quæ modica sit respectu totius; tunc enim excessus ignoratus non censetur exclusus, nisi de contraria intentione constet: vel si intendebat se absolute ad tale opus obligare, non curando quantum esset, tunc enim error non est causa voti. Secundò, cum erratur circa materiam operis; vt si voueas certum nummum, quem putas argenteum, cum sit aureus. Si voueas ingredi certum Monasterium, putans esse Ordinis S. Benedicti, cum sit Canonicorum Regularium. Si putes disciplinam esse integram, cum essentialia, aut alia principalia non seruentur. Secus si deceptio solum sit circa aliqua minutiora. ita Sotus supra. Tertio, cum erratur circa personam cui opus præstandum; vt si voueas dare eleemosynam huic, quem putas esse Titium, cum sit Caius. Quarto, cum erratur circa causam formalem; vt si voueas dare eleemosynam Titio, putans esse pauperem, cum sit diues. tunc enim non subest ratio formalis eleemosynæ, quam vouisti. Eleemosyna enim est subleuatio miseriæ paupertatis; quæ esse non potest, nisi vbi est paupertas quæ leuetur. Quintò, cum erratur circa causam finalem vouendi extrinsecam. hoc enim modo error etiam in substantiam voti redundat; quamuis non semper: verum tunc solum quando votum sit ad aliquem finem à Deo impetrandum, qui expectetur à Deo tamquam merces operis voti. vt si voueas peregrinationem pro salute patris, quem putas ægrotae; cum non ægrotes, vel iam obierit. Ratio est, quia peregrinatio non vouetur absolute, sed vt medium & veluti pretium ad impetrandam depulsionem morbi paterni. atqui reuera hic & nunc non est medium ad illum finem, cum finis sit impossibilis. non enim potest depelli morbus qui non est. ergo est deceptio circa substantiam eius quod formaliter vouetur. medium enim accipit rationem formalem ex fine. Confirmatur, quia tale votum habet hanc tacitam conditionem, si morbo laborat; si tali bono caret, &c. Nam vouetur peregrinatio non absolute, sed cum restrictione ad talem finem. Non enim totum votum est, Voueo peregrinationem, sed, Voueo peregrinationem pro salute parentis. vbi aperte implicatur conditio votum determinans & conditionale efficiens: ergo si non extet, votum est irritum. Idem dicendum quando votum sit ad aliquem finem principalem obtinendum, & postea contigit animum mutari. vt si vouisti peregrinationem Lauretanam vt felix tibi obtingat matrimonium, & postea velis